

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Červenec 1925.

Lemoine: **Výcvik bojový v malých pěších jednotkách.** Metoda všeobecná. Zajištění na pochodu a za ubytování. Přibližování. Dotyk. Obrana terénu. Prerušení boje. Útok přímý. Postup až k zteči. Zteč. Útok soustředný. Útok obchvatný. Zteč čtyř. Zteč roty. (Pokračování.)

La Porte du Theil: **Co musí každý důstojník znáti o dělostřelectvu.** Podpora pěchoty dělostřelectvem. Dělostřelectvo doprovodné. Dělostřelectvo přímé podpory.

Janet: **Dobyti Fermé a Rethuillu 126. divisi v říjnu 1918.**

Le Brigant: **Malá pěší jednotka v ofenzivě.**

Besnard: **Tělesná výchova v armádě.** Metoda francouzská a metoda švédská.

Clément-Grandcourt: **Poválečná taktika a její užití v Levantu r. 1920.**

Revue de Cavalerie.

Červenec—srpen 1925.

K stému výročí aplikační školy pro jezdeckto.

Flavigny: **Poznámky k manévřům 4. jezdecké divise u Wahn v září 1924.**

Dupuis: **Pěší prapor 10. brigády dragounů v druhé bitvě na Marne (v červenci 1918).**

Boussert: **Zjednodušená taktika malých jednotek.**

Mercier: **Arabské jezdecké umění.**

Navarre: **Devatenáctý pluk střelců v noci ze dne 21. na 22. srpen 1914.**

De la Gareunie: **Bojové cvičení pro jezdeckto.** (Studie o německé brožuře.)

Revue des troupes coloniales.

Květen—červen 1925.

Durand: **Rady mladému důstojníkovi o vojenském životě v Tonkinu.**

Revue du Génie militaire.

Verrière: **Využití lomů silniční službou VII. armády.** Kamenné lomy v Lauw v Alsasku. Stroje, nástroje, instalace, Organizace práce.

Barré: **Studie o osvětlování a větrání podkopů.** Větrání chodeb. Přirozené proudění vzduchu. Větrání průvanem. Chodby slepé. Větrací komíny. Ventilátory.

Lignot: **Stavba mostu v Pinterville oddílem 3. ženijního pluku od 15. do 20. října 1924.**

Revue d'Artillerie.

Červenec 1925.

Leroy: **Spojení.** Podstata. Předpisy předválečné, válečné a poválečné. Spojení doktriny. Spojení způsobů. Spojení úkolů (myšlenky, rozkazů). (Pokračování.)

Challéat: **Kterak vypočítáme prakticky údaje střelby,** změníme-li stanoviště děla, nezměníme-li ani cíle, ani střeliva a známe-li údaje střelby stanoviště původního. Kterak prakticky upotřebíme údajů zastřelovacích děla vzdáleného.

Mayoux: **Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva.** Obléhání Besançonu Ludvíkem XIV. roku 1674. Organizace pevnosti. Materiál

obraný. Předehra. Služba zpravodajská. Průzkum pevnosti. Volba místa útoku. Příchod králův. Tábor francouzský. Doprava dělostřelectva. Stanoviště baterií. Dělostřelecký park. Zásobování potravou a střelivem. (Pokračování.)

Camps: **Vypracování grafických tabulek střelby.**

Guillemain: **Kombinované užití úhloměru a dálkoměru.**

Revue Militaire Française.

Červenec 1925.

R. Duché: **Byla bitva na Marne zahájena o 24 hodin později?** (Pokračování.) Den 7. září. Okolnosti donutily vrchní německé velitelství zahájit všeobecnou ofensivu dne 6. září.

Alléhaut a Goubernard: **Poznámky o německém posouzení francouzských vojenských plánů.** Dogma o nezbytné převaze palebné nesmí činiti z pěchoty služebnou ostatních zbraní, ani nesmí jednotlivé zbraně podrobovati materiálu. Pěchota nesmí však z důvodu téhož dogmatu zapomínati na manévry a všemohoucnost úderu a vyhýbat se přespříliš ztrátám. (Pokračování.)

Velpry: **Tank, nástroj války hospodářské.**

Daille: **Druhé poučení z americké války osvobozovací.** Poslední perioda války. Všeobecná situace na počátku roku 1864. Krise politická, krise velitelská. Reformy zavedené v armádě. Plány Grantovy. Direktivy ze 4. dubna 1864. Operace ve Virginii. Zahájení dne 5. května. První výsledky bitvy. (Pokračování.)

Paquet: **Vyčerpání německých počtů r. 1918.** Ofensiva champagneská 15. července. Její příčiny. Počty. Váhavost německého vrchního velitelství. Ofensiva či defenziva? Počet divízi. Přípravy k útoku. Útočný plán. Operace od 15. do 17. července. Užití záloh. (Pokračování.)

Srpen 1925.

Larcher: **Velitelství německé a velitelství turecké za války.** Vojenské smlouvy o spolupráci. Spolupráce v praxi. Výsledky.

Daille: **Druhé poučení z války osvobozovací (1861—65).** Poslední perioda války.

Alléhaut: **Poznámky k německému posouzení francouzských vojenských plánů.** Závěrečné úvahy.

Picot: **Poznámky k plánům o užití dělostřelectva.** Dnešní mínění. Plán ofensivní a defenzivní.

Ripert d'Alauzier: **Bitva u Courcelles-Méry dne 9.—11. června 1918.** Koncepce obrany do hloubky.

Paquet: **Vyčerpání německých počtů roku 1918.** Ofensivy spojenců.

Protiofensiva francouzsko-americká z 18. července. Strana spojenecká. Strana německá. Bilance z 1. srpna. Situace německé armády na počátku srpna. Ztráty z července. Rušení jednotek. Zmenšené počty rot v praporech. Situace velkých jednotek. Ofensivy srpnové. Zásada metody Fochovy. Bitvy u Montdidier a u Santerre, u Noyon, u Bapaume. Německý ústup.

Revue Maritime.

Červenec 1925.

Le Conte: **Thermokinetická studia vod v průplavu Lamancheském.**

Guette: **Bitva u Jutska.** Operace torpedovek za noci.

Revue d'Etudes Militaires.

Červenec 1925 (č. 9, 10).

Všeobecná úloha bank v moderním úvěru. Banky depositní, banky eskomptní, banky emisní. Jak si banky peníze zaopatřuje, jak je půjčuje. Technická realisace půjček krátkodobých. Půjčky dlouhodobé. Banka cedulová. (Pokračování.)

Banka francouzská.

Foch: Výňatek ze slavnostní řeči, prosloušené dne 5. května 1921 před hrobem Napoleonovým.

Ústavní vývoj německé říše a ústava z 11. srpna 1919.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Červenec 1925.

Operace belgické armády za světové války. Dne 7. října 1914. Němci se pokoušejí přejíti Šeldu u Schoonaerde. Belgické posily. Pokus o protiútok. Všeobecný ústup armády k západu. Ohrožený Gent. Pomoc spojenců. Nepřítel zesiluje svůj tlak. (Pokračování.)

Barthélemi: **Válečné zásady a metody ve válce rusko-japonské 1904 až 1905.** Bitva u Šaho od 4. do 18. října. Manévry mukdenský.

Hans: **Pochody.** Úvahy o pochodech nově mobilisovaných.

Douy: **Poznámky k předpisům o užití velkých jednotek.** Plán palebný a soustava palebná. Velitelství skupin pěších divízi. Podpora předních hlídek dělostřelectvem.

Heirman: **Problém komunikací.** Vliv na organizaci ženě. Komunikace daleko od nepřitele a v pásmu lehkého vojska nepřátelského. Komunikace za pochodu přibližovacího.

Govaerts: **Fysiologická kontrola fyzického úsilí.** Dýchání, oběh krevní a srdce.

Thomas: **Využití prostředků střeleckého pozorování.** Wf.

b) Revues polské.

zSaper i Inżynier wojskowy, roč. III, sešit 7—12.

Plk. Abramowski rozebírá otázku stavby štol, porovnává výhody a nevýhody pažení hnaného a rámového; dospívá k názoru, že nutno se věnovatí téměř výhradně stavbě rámových štol, které jest snadnější, rychlejší a úspornější, ba někdy i trvanlivější.

Kpt. Wilczewski nás upozorňuje na obsažný článek franc. plk. Normanda o opevňovací taktice německé v letech 1914—1918 (Revue du génie mil., červenec 1921). Na str. 260 podává velmi přehledný obraz evoluce opevňovací taktiky za světové války.

Mjr. Rueger pojednává o trotylu a přimlouvá se za jeho použití ve vojsku.

Plk. Jastrzebski recensuje dílo plk. Normana o pádu Modlina (Nowo-Georgijewsk) tak, že jeho práce nám podává zhuštěný přehled událostí za tohoto obléhacího boje.

Kpt. Biesiekierski rozepisuje se velmi obsírně o dějinách a vývoji opevnění v Polsce, od epochy Piastů (XI. století) až do století XVIII. Studie neobyčejného významu historického, ukazující nám slávu i pád Polska v různých údobích vývoje, jakož i namnoze vliv polského válečnictví na doktriny, přijaté ruskou armádou.

Známy nám již odborník v minové válce mjr. Czarnecki podává historický popis minového boje o Monte Pasubio a Coldi Lana z něhož jako vždy lze čerpatí důležité poznatky o výkonnosti, pracovních způsobech a množství materiálu.

Číslo 11 jest věnováno strojnímu praporu polské armády. Po krátkém vylíčení jeho vzniku (kpt. Biega) dočítáme se o úspěšné a vysoce technické i všeobecné prospěšné činnosti praporu v elektrárnách modlinských (por. Żarski), z níž můžeme čerpatí poučení o rentabilitě podobných vojenských podniků pracujících i pro civilní obyvatelstvo (str. 405).

Kpt. Okolów ukazuje, jaká péče jest věnována výcviku elektromechanickému ve strojním praporu, jakož i jakými prostředky se provádí.

Kpt. Podgórski mluví ústy tak mnohého čs. technického důstojníka, pojednává o obtížích vytvoření poddůst. sboru ve strojním praporu.

Kpt. inž. Lopuszyński popisuje světlomet zenitový s dohledností 4 km a jeho užití v osvětlování letišť, jakož i o obraně proti letadlům (por. Bużkiewicz). Tyto praktické úvahy jsou doplněny teorií o vyhledávání a zjištění letu letadla

světlometem za noci (kpt. inž. Lopuszyński).

O organizaci a materiálu polského strojního praporu se dovíme mnoho zajímavých podrobností v článku por. Ojrzynski-ho o „Výstavě strojního praporu“ (5 let trvání praporu).

Zdá se, že v Polsku činnost strojního praporu tvoří hlavně služba světlometná a osvětlovací všeho druhu.

Zmínky zasluhují ještě studie:

Kpt. Kleczke — o německých tunelech za světové války (Cornillet).

Problémy chemického průmyslu na podkladě zkušeností poslední války.

Plk. Dziaklewicz a kpt. Kleczke — výpočet těžkých výpomocných mostů.

Plk. Jastrzebski — účinek 42 cm děl na ruské pevnosti.

Kpt. Levittoux — vojenské technické školství v ČSR. (Voj. technické zprávy č. 3, r. 1924.)

Inž. P. sapérský poručík — signály na železničních stanicích.

Por. Giergielewicz, věnuje obsírnou a nadšenou vzpomínku gen. Sokolnickému (1760—1816), organizátoru polského inženýrského sboru, a jeho úspěšné technické činnosti za válek s Ruskem.

Pluk. Abramowski hodnotí noční práce za světové války.

Z recenze různých knih a časopisů dovidám se o zajímavé knížce mjr. inž. E. Czajky „Obnova zničených železničních mostů“. (Warszawa 1923, Wojsk. Instytut Naukowo-Wydawniczy.)

Saper i inżynier wojskowy. Ročník IV., sešit 1—4.

Mjr. Wilczewski podává přehled polemiky, která se rozproudila ve francouzských odborných časopisech (Revue d'Artillerie 1924) o užitečnosti matematických věd ve vojsku, taktice a strategii mezi Ecole Polytechnique a Ecole de Saint Cyr. Z různých názorů francouzských (plk. Tournair, gen. Tamant, plk. Vouillemin, plk. Bost) vyplývá, že jde o boj mezi vojáky-praktiky, kteří prohlašují, že matematické vědy ubíjejí vojenského ducha a tvoří místo důstojníků-vojáků důstojníky-učence a vojáky-techniky, kteří tvrdí, že právě naopak matematická průprava bystří úsudek důstojníků činíc jej přesným a logickým, málo závislým na šťastné náhodě! To se objevuje hlavně v taktice i strategii; také maršál Foch vždy a především „počítal“.

Kpt. Kleczke předvádí zásady amerického předpisu polního opevnění

o učlenění palebních prostředků v obraně do hloubky, které odpovídá téměř úplně našemu pojetí obrany. Článek jest doplněn pěknými schematickými náčrtý.

Gen. Wladyslaw Wejtko pojednává o zastírání a ochraně válečných mostů; nejzajímavější částí tohoto článku jsou dějiny činnosti 4. praporu ruských pontonýrů r. 1914; mimo to autor nelitostně kritizuje neurovnané poměry v ruské armádě co do stavby mostů a užití technických vojsk.

Inž. W. Zenczykowski, asistent varšavské techniky, podává návod výpočtu nosných trámů mostových (studie čistě statistická).

Mjr. Levittoux obohacuje obsah časopisu překladem článku belgického mjr. Heirmana O zásadách užití sapérů a to v jejich povaze jako zbraň (u nás zbraň pomocná): ničení, stavby, komunikace a p., nebo jako služba (zásobování materiálem).

Zajímavá jest také studie plk. Jastrzebského o organizaci

technických rot a mjr. Prus Czarnackého o zkušenostech získaných naslouchacími štolami v minové válce.

Originální jest stručné pojednání mjr. Stanislava Czerepinskiho o torpedech, pohybujících se samostatně na kolejničích a vypouštěných ku ničení pancéřových vlaků.

Zmínky zasluhuje ještě:

Mjr. Czarnacki — minová válka v Krasu;

Mjr. Czerepinski — osvětlování obrněných automobilů;

Kpt. Wyszynski — betonové úkryty.

Recenze různých publikací o výbušninách (str. 49—52), hromadném ničení, prováděném Němci za ústupu (str. 53). Stavba železnic (Karel Watozek, profesor lyovské techniky, str. 115—129), boj plynem (str. 129), výcvik a život na škole „Inženiérii“ pro důstojníky ve Varšavě (str. 233).

Škpt. gen. štábu Jan Polívka.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

Ing. Antonín Pavel: **Sibiřské úvahy.** Díl I., stran 254, díl II., stran 253 se dvěma fotografickými přílohami. V Praze 1924 a 1925. Nákladem Památníku odboje. (Knihovna P. O. sv. 36. a 44.)

Žurnalistická a kulturní činnost Pavlova na Sibiři jest ještě v živé a dobré paměti ruských legionářů. Do redakce „Československého deníku“ byl povolán v srpnu r. 1918 a pracoval jako novinář téměř dva roky až do našeho odjezdu ze Sibiře. Od podzimu r. 1919 stal se po majorovi V. Holečkovi redaktorem hlavním. Jeho články a stati byly kdysi oblíbenou četbou, pravým duševním chlebem našich vojáků; dnes patří k nejcenějším dokumentům z kulturní činnosti ruských legií a jsou zároveň nepostrádatelným pramenem pro naši i sibiřskou historii let 1918—20.

Výbor ze své rozsáhlé činnosti novinářské uveřejnil inženýr Pavel ve dvousvazkové edici pod společným názvem „Sibiřské úvahy“. Do prvního svazku zařadil 62 statí, napsaných v době od srpna r. 1918 do dubna r. 1919, v druhém svazku otiskl 73 statí z doby následující, od května r. 1919 do července

r. 1920. Oba svazky jsou opatřeny informačními úvody, z nichž zvláště první jest pěkným přehledem organizace a vývoje tisku v našem hnutí na Rusi. Přes to, že vlastním oborem Pavlovým v „Čsl. deníku“ byly věci sociální a hospodářské, později pak politické, nejsou bez zajímavosti ani jeho posudky vojenského rázu, vyskytující se buď v souvislosti s rozbory situací politických nebo též samostatně. Jsou rovněž historickým materiálem velmi cenným, ať týkají se našeho vojska nebo nové armády ruské, spojenců, bolševiků, strategické situace na frontě (zvláště v pozdější době), vojenských poměrů v naší vlasti a p. Všimněme si v tomto referátě jen toho, co psal Pavel o našich legiích a o našem vojenství.

Především nutno upozorniti na programový článek „Armáda ve vlasti“ (I. str. 197), v němž autor vyzdvihuje nutnost budovati naši novou brannou moc na ideích, jež v duchu národních dějin dal zahraničním legiím Masaryk. „Jsouce věrni Husovi, nezapomeneme Žižky. Rozvíjejíce dále své zděděné kulturní ideály, neztratíme nikdy s očí, že právo na existenci mají jen zdravé, silné a životního boje schopné národy. Svoboda z krve zrozená musí být, bu-

de-li potřeba, i krví uhájena. Naši potomci musí zachovat a chránit, co jim odkážeme. Palčivý verš Bezručův o lidu, vedeném na porážku tupě jako stádo volů, musí patřit potupně rfinulosti.“ (I., str. 198-9.) Tímto zásadním hlediskem proniknuty jsou všechny úvahy Pavlovy, věnované přímo nebo nepřímě našemu vojenství, po případě kritice současných událostí ruských. Zvláště boje o Irkutsk koncem devatenáctého roku poskytnutí mu dosti příležitosti, aby ukázal, jak nešťastný je národ, který spoléhá jen na cizí pomoc a není schopen ve své většině hájit zbraní svých práv a přesvědčení. „Kdybyste nejen nosili kalhoty, nýbrž byli i muži, nemohli byste být pasivními!“, volá rozhořčeně k irkutské veřejnosti, hostejně nebo s věčným strachem o vlastní kůži přihlížející k bojům, v nichž rozhoduje se osud Sibíře („Dojmy diváka z irkutské fronty“, II., 139).

Rozvrácené poměry ruské působily, jak víme, neblahým vlivem i na naše legie. Demoralisace řadící ve vojsku již od podzimu r. 1918, stupňovala se zejména po zrušení komitétů ministrem Štefáníkem. Redakci deníku nastal přetěžký úkol hájiti autority ministrův, vysvětlovati obtížné postavení místního politického i vojenského vedení, chlácholiti mysl, rozčilené demagogii. Pavel pěkně ukazuje v předmluvě prvního svazku, kterak redakce svému úkolu dostála: „Tisk bez ohledu na popularitu u čtenářů hájil linii Štefáníkovu, ne proto, že „musil“, že byl listem „vládním“, ale proto, že uznával a respektoval právo plnomocníka naší vlády a ministra vojenství činiti opatření, nutná z důvodů ústavních i mezinárodních, protože republikánskou státní legitimitu cenil výše než přechodné formy. Účastnil jsem se této obrany Štefáníkova odkazu se zápallem a s naprostou vírou v ryzost tohoto velikého vůdce, jehož osobnost přímo zaněcovala...“ (I., str. 15—16.) V této kampani, vedené hlavně proti pučistickým pokusům delegátů II. vojenského sjezdu, osvědčil Pavel stejně svoji britkost jako úpornost. Neobcházel dvojakými slovy, tal přímo do živého. Své názory o armádě řekl politisujícím vojákům zcela rozhodně a jasně: „Každá armáda na světě je výkonným orgánem svrchované vůle veškerého národa, reprezentovaného všennárodní vládou. Voják je vládní; nevládní voják je prostě logicky nesmysl. Nevládní voják je snad desertér nebo voják, který odepře své vládě poslušnost, ale tato kategorie stojí příliš nízko, než abychom o ní uvažovali... O „vládnosti“ nebo „oposičnosti“ budeme uvažovat až s hlasovacím listkem

v ruce, jako voličové do parlamentu československé republiky.“ (I., str. 214 a 215.) Pavel předpokládá tu ovšem, jak patrně, demokratické armády národních států, přehlížeje již starší formy armád dynastických a p. V tom smyslu měla však být první věta přesněji stylisována.

Svou velikou lásku ke Štefáníkovi projevil Pavel zejména ve vzpomínkových statích, psaných v hlubokém pohnutí u příležitosti Štefáníkovy smrti. Článek „Generál Štefáník mezi námi“, (II., str. 13—21), uveřejněný po prvé v „Čsl. vojáků“ jest nejen cenným pramenem pro poznání Štefáníkovy osobnosti, nýbrž i pro studium tehdejšího stavu a nálad našich vojáků.

Všestranný zájem Pavlův uchoval pro historii ruských legií i mnohé, jež při intensivním sledování frontové činnosti vojska obyčejně uniká. Miním tu jeho pozornost věnovanou vojenské práci v zázemí. Sem patří zejména články „Sborové dílny v omském táboře“ (I., str. 110—113), „Naše vojenská litografie“ (I., str. 164—167), „Naše tiskárna“ (I., str. 227—230), „Poselstvo v dílnách Tylového intendantstva“ (II., str. 89—94). Práce ruských legií v sibiřském zápolí jest doposud velmi málo oceněna v naší veřejnosti. Pavlovy články vykonají tu dobrou práci informační.

Neméně důležité jsou Pavlovy interviewy s vynikajícími představiteli vojenského a politického světa v Sibíři. Jsou jednak příspěvkem k charakteristice těchto osobností, jednak přinášejí i významné posudky cizích pozorovatelů o našich legiích. Poslyšme na př. co praví náčelník štábu gen. Janina pluk. R. Büchsenšütz: „Jsem Elसान a položení mě země mělo tolik společeného se situací vaší vlasti. Proto já prostě mám vaše vojáky velice rád. Jest to dobré vojsko! My všichni ve Francii jsme bojovali doma, měli jsme všecko, ale Čechoslováci válčili zde za podmínek nejtěžších. A vaše důstojníky, většinou před válkou civilisty, kteří na Sibíři brali útokem veliká města s hrstkou svých chrabrych lidí, musí rovněž každý obdivovat. Vystoupení sibiřské působilo na spojence neobyčejně a jemu třeba přičísti veliký vliv na okamžité zřízení a uznání vašeho státu.“ (I., str. 194.) Ještě nadšeněji vyslovil se o ruských legiích admirál Kolčak. (I., str. 86.) Ovšem tento pochvalný výrok, učiněný v době, kdy se připravoval omský převrat a bylo nutno dobře vyjítí zvláště s naším vojskem, sotva lze přijmouti za kritiku upřímnou, zvláště když víme, jak smýšlel o nás o málo později... Z dalších interview Pavlových uvedeme ještě besedu s francouzským generálem

Janinem, z níž jasně se rysuje duševní svěžest, široký kulturní zájem i bystrý pozorovací talent tohoto vrchního velitele našich legií. Pro zajímavost citujeme jeho úsudek o gen. Gajdovi: „Myslím, že posledním vystoupením“) neposloužil sobě ani vám,“ pravil gen. Janin. „Měl odejít, jak jsem mu radil, do Francie. Jeho zásluhy jsou nesporné, a jestli se zde co zkazilo na frontě, nebyla to jeho vina. Generál Gajda může doplnit ve Francii svoje vojenské vzdělání a zaujmouti v domácí armádě příslušné místo. Ovšem disciplína nepatřila dosud k silným stránkám jeho osobnosti,“ dodal žertovně...“ (II., str. 133.)

Když koncem listopadu r. 1919 stal se ing. Pavel hlavním redaktorem Deníku, převzal po majorovi Holečkovi i rubriku vojenskou, jež v době nové revoluce a občanské války v Sibíři tvořila nerozlučnou součást úvah politických. Pavlovy články z té doby, obsahující jak přesnou kroniku událostí, tak i velmi bystré a kritické jich ocenění, rozvíjejí před čtenářem poslední akt naší sibiřské epopeje, nejspolehlivější a nejnebezpečnější snad období ze života ruských legií vůbec. Pro historické studium naší evakuace, vlastně „druhé anabase“ k moři, jsou základem nejspolehlivějším. Novinkou pro velkou část ruských legionářů jsou další Pavlovy články uveřejněné ke konci druhého svazku; byly psány na jaře a v létě r. 1920, tedy v době, kdy kruh čtenářů Československého deníku se evakuací stále a stále zmenšoval. S posledním transportem našeho vojska odjela také zbývající část redakce a Informačně-osvětového odboru s náčelníkem majorem drem Kudelou. Pavlův článek na rozloučenou vyšel 18. července roku 1920 v posledním čísle Deníku. (II., str. 248—50.) Ani plavba po moři neznamenal však pro čilou redakci odchod. Za součinnosti osvětových pracovníků 12. pluku byl vydáván na lodi „Logan“ časopis „Zadní voj“, byly konány přednášky a p.

Výbor Pavlovy žurnalistické práce, doplněný i ostatními články, jež nebyly pojaty do této edice, jest opravdu tím, co napsal autor do předmluvy o tisku zahraniční revoluce vůbec: „cenným pramenem studia jednotlivých období odboje, i měřítkem jeho opravdovosti mravní, intenzity myšlenkové, zdatnosti vojenské i pohotovosti technické.“ (I., str. 5.) „Sibiřské úvahy“ přijdou

*) Míněno tu Gajdovo vystoupení proti Kolčakově vládě ve Vladivostoku 17.—18. listopadu r. 1919, jež bylo, jak známo, potlačeno kolčakovským generálem Rozanovem, za pomoci ozbrojené neutrality Japonců.

vhod každému, kdo touží po bezprostředním poznání života a osudů ruských legií, jakož i poměru jejich k sibiřskému prostředí, k osvobozené vlasti i ke ostatnímu světu. F. Šteidler.

Odborná literatura.

Praktický podkovář. Napsal škpt. vet. Ant. Lechner, velitel voj. podkovářské školy v Praze. Vydalo Zeměděln. knihkupectví A. Neubert v Praze. Velký formát o 216 str. se 432 obrázky za 26 Kč.

Kniha obsahuje tyto hlavní kapitoly: Anatomie kopyta, podkování kopyt pravidelných, nepravidelných a nemocných, podkování při nepravidelné chůzi koně, péče o kopyto hříbete a koně dospělého, podkování osla a jeho mísenců a skotu. Dále zákony a nařízení pro živnost podkovářskou, povinnost k náhradě škody způsobené v kovárně a nakažlivé choroby koní a skotu. Jak v předmluvě autor praví, snažil se pokud možno zkrátiti teoretickou část podkovářství a věnoval více zřetel stránce praktické. Podle potřeby doplňuje však vhodně prakt. teorii, aby si podkovář plně uvědomil účelnost svého počínání. Tato praktická stránka jest právě předností knihy, zvláště v kapitolách o kopytech nepravidelných a nemocných. Autor nespočítá se jen s návodem k podkování typických kopyt nepravidelných a nemocných, nýbrž předvádí též zvláštní případy těchto kopyt a hlavně zvláštní a účelné jich podkování. Zároveň jest upozorňováno, a to při kování všech druhů kopyt, na nejčastější vady, kterých se podkováři dopouštějí. V další kapitole pojednal autor o péči o kopyto hříbete, kterému u nás dosud bylo věnováno velmi málo pozornosti.

Zvláštní význam mají pro podkováře dodatečné kapitoly, kterých dosud naše podkovářské knihy postrádaly. Jsou to nejdůležitější zákony a nařízení pro živnost podkovářskou, povinnost k náhradě škody způsobené na kovárně a nakažlivé choroby koní a skotu. Počtem ilustrací předčí tato kniha všechny známé knihy, jež pojednávají o podkovářství; jest psána slohem jasným, jadrným a právě podkovářům přístupným.

Dílo možno však doporučiti též zvěrolékařům, pro něž mají svou názornost a praktičnost zvláštní cenu kapitoly o podkování kopyt nepravidelných a nemocných. Knížku možno právem považovati za zdařilou a řaditi k nejlepším knihám naší odborné literatury. Dlužno si také přát, aby „Praktický podkovář“ splnil úkol vytčený autorem a přispěl k novému rozvoji upadajícího podkovářského umění.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Pierre Albin: **Les grands traités politiques. Recueil des principaux textes diplomatiques de 1815 à 1914.** Paris 19.

Těto velké sbírce politických smluv z celého století před válkou světovou byla podnětem událost nám velice dobře známá — anekse Bosny a Hercegoviny r. 1908. Tehdy evropská politická veřejnost úzkostlivě upírala pozornost k velikým problémům světové politiky. Poslanci, profesori a publicisté sháněli na rychlo materiál, aby mohli využítí politický akt, který tolik pobouřil hladinu evropského mínění. Jednou z nejdůležitějších a zároveň nejobtížnějších otázek bylo: znáti mezinárodní politické smlouvy, na nichž byl založen evropský a světový řád. Bylo nezbytné znáti slovné texty. Tu však publicistům, diplomatům i státníkům nastala nejsvícenější práce: shledávati namáhavě a s velkou ztrátou času tato znění rozptýlená v periodických oficiálních publikacích nebo ve sbírkách úředních, nespasné dostupných. Tenkrát vznikla v autoru myšlenka shrnouti tento důležitý materiál v jediné knize, v níž by se čtenář pohodlně orientoval a ihned seznámil s původními texty a hlavními akty mezinárodních smluv. První vydání vyšlo před třinácti léty, dnes máme před sebou vydání třetí, k němuž jsou připojeny přehledné smlouvy z let 1919—1921. Je vidět, že veliká světová válka neotřásla nikterak důležitosti sbírky. Za mírové konference v Paříži r. 1919 byla kniha příručkou všech delegátů zúčastněných států. Její vnitřní hodnota je zřejmá každému, kdo studuje politickou historii Evropy posledních sto let. Doufejme, že autor k následujícímu vydání bude moci již připojit také podrobnou sbírku smluv, které byly sjednány po válce světové.

Spire et Lombardy: **Précis d'Organisation et de fonctionnement du service de santé en temps de guerre. Principes de tactique sanitaire.** Paris, Charles Lavauzelle, 1925, 8°, 15 fr. —

Z celé řady knih o službě zdravotnické, které byly vydány po válce světo-

vé, zdá se nám tato nejúplnější a vyčerpávající otázku do nejmenších podrobností. Autoři sloužili již za míru, prošli ohněm světové války, sloužili u pluku, v polních nemocnicích, u štábu, v centrálních úřadech a jsou dnes profesory na škole válečné. Nemohli tedy býti lépe kvalifikováni pro svou práci. Kapitoly vztahující se k organizaci zdravotnické služby popisují mechanismus této služby zároveň s hlediska vojenského i lékařského a chirurgického. Kapitoly věnované činnosti služby zdravotnické vykládají, kterak celý aparát pracuje a kterak je řízen. Konečně kapitola o zdravotnické taktice, jejíž důležitost vynikla zvláště za války světové, byla autory vypracována velmi zevrubně. V moderní válce, kdy celý národ bude při práci, musí býti služba zdravotnická neobyčejně podrobně připravena, aby mohla rozřešiti velké problémy epidemiologické, hygienické, therapeutické i chirurgické. Služba zdravotnická musí býti vybavena mohutnými prostředky a stále býti podporována velitelstvím. Všechna snažení musí býti obrácena k tomu, aby však, tento základní element války, byl chráněn, zachován a uzdraven. Všechna vydání obrácená na službu zdravotnickou znamenají šetření lidským materiálem. Naproti tomu, jakmile se bude šetřit na zdravotnictví, bude to znamenat ztrátu lidských životů. Služba zdravotnická jest podmínkou úspěchu.

Autoři rozdělili celou látku na dvě veliké partie: popis prostředí a popis činnosti odborné. V první partii vykládají všeobecnou organizaci armád za války, nejdůležitější pojmy všeobecné taktiky a hlavní stránky služby vojenské. Druhá partie věnována jest všeobecné organizaci zdravotnické služby a její činnosti na různých stupních, počínaje plukovním obvazštěm. Zvláštní kapitoly probírají službu zdravotnickou ve válce horské a u expedičního sboru, zásady zdravotnické taktiky, práci u generálního štábu, zdravotnický materiál a léky, údaje početní a povinnosti důstojníků zdravotnické služby za mobilisace. Wf.